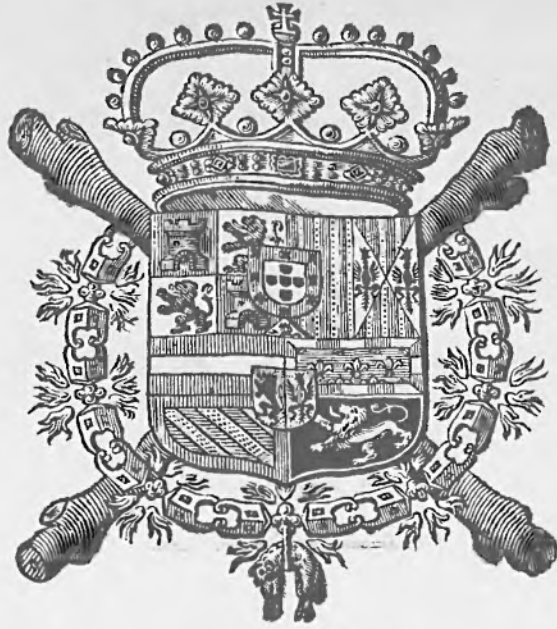

gepubliceert en geseffeneert
ter gouvenerijker bylaet
den 11ten January 1630
H. van der B.

MAXIMILIAEN EMANUEL

*Door Godts genade, Hertogh van Opper ende Neder-Beyeren, ende van den Opper-Palz,
Palz-Grave van den Rhyen, Groot' Schencker des H. Rycks ende Keur-Vorst, Landt-
Grave van Leichtenbergh, Gouverneur van de Neder-Landen, &c.*

Ynde onderricht dat de Tydinge van den gesloten Peys soo haest niet en was gecomen ter kennisse van het publicq, oft verscheyde Vagabonden Militairen ende niet Militairen, loopen door het Plat-Landt met wapenen roovende ende rantionnerende de Passagiers, plunderende de huysen inde Vlecken ende Dorpen, bedruyvende ander gewelt ofte violencien tot laste van de goede Onkelyck aen allen Staet wel gereguleert: Wy willende hier-inne versien sonder uytstel, hebben geordonneert ende gestatueert, gelijk Wy ordonneren ende statueren by dese, de Puncten ende Artikelen naer-volgende.

Ten eersten Wy bevelen aen alle Baillieus, Meyers, Volcken van Wette ende andere Officieren der Platten-Lande van de Provincien der gehoorzaamheyt van Syne Majesteit, van door den dagh Ronde ende Patrouille te doen door de groote oft s'Heere wegh-banen ende andere, oock by nachten inde suspecte Plaetsen, van te vanghen alle de Quaet-doenders ende Vagabonden ofte Landt-Loopers, van die te leyden naer de gevanghenissen der Hooft-Steden, Quartieren, Meyeryen ofte Casselryen de naest-gelegene van de plaetsen alwaer sy sullen worden geapprehendeert, om aldaer bewaert te worden sonder hun te moghen los laeten sonder besonder ordre van de Justitie der geleyde Steden, Quartieren, Meyeryen ofte Casselryen, naer de welcke de geleyde Baillieus, Meyers, ofte andere Officieren hun sullen hebben geleydt, niet tegenstaende hoedanige reclameringe van de Generalen, Officieren ende Militaire Rechters, wel verstaende dat Onsen wille is, dat alle de Soldaeten, van wat natien sy mochten wesen, de welcke sullen geapprehendeert worden ten Platten-Lande om feyten aldaer bedreven, geen recht en hebben ende niet en moghen pretenderen te genieten eenighen militairen Vrydom ofte Privilegien.

Soo haest als de gheseyde Baillieus, Meyers ofte andere Officieren sullen ghevangen hebben eenige Quaet-doenders ofte Vagabonden, sy sullen formeren eene Acte Judiciel, behellende de particuliere omstandigheden ende excessen geschiet door de geapprehendeerde om de selve te samen met de Ggevangenen te leveren aen die van de Justitie der geleyde Hooft-Steden, Quartieren, Meyeryen ofte Casselryen, ten eynde van gecasteydt te worden in conformiteyt van de Placcaerten.

Ende om soo veel te meer te faciliteren de aengrypinge van de geleyde Mildadighe ende Landt-Loopers, Wy ordonneren dat soo haest als de geleyde Officieren, Volcken van Wette ofte andere Inne-woonders van de Opene-Steden ende Platten-Lande sullen gewaertichouwt zyn van eenigh desorder bedreven door Soldaeten ofte andere, sy sullen hebben de Klock te trecken ofte de Trommel te slaen, om te doen vergaederen de Inne-woonders ende met Wapenen te doen vervolgen de geleyde Mildadighe ende Vagabonden om de selve ghevangen te nemen, soo het mogelijk is, op pene ist dat sy blyven in faute des te doen, van te verantwoorden in hunnen priveen naeme van alle de Schaden die de Passagiers ofte andere souden hebben kunnen leyden.

Als-wanneer die vande om-liggende Dorpen de Clocke sullen hebben gehoort, de Officieren ende Volcken van Wette der gheseyde Dorpen sullen verbonden zyn sich te versamen ende de Inne-woonders gewapent zynde te posteren op de groote weghen ende andere Plaetsen door de welcke de Quaet-doenders sich souden kunnen vertrecken, om de selve te vanghen soo sy het noch niet en zyn, ende oock om de Klocke te trecken in cas van noode.

Ist dat de gheseyde Mildadighe wederstant doen om sich niet te laeten vanghen, oft ghevangen zynde, om te ontloopen de handen van de Justitie, Wy verclaren, dat de gheseyde Officieren ende Inne-woonders sullen moghen verdryven de macht door de macht, jae oock de tegenstaenders ter doot brengen, ist dat sy die niet anders en kunnen aengrypen ofte behouden, sonder daer-om te misdoen teghens Syne Majesteit ofte de Vrinden van den Doode.

Verklaren daer-en-boven, dat de gheseyde Officieren, Patrouillen ende Inne-woonders vervolghende de gheseyde Vagabonden, Roovers ende andere Quaet-doenders, sullen moghen passeren van hunne Jurisdicte op die van een ander, de selve aldaer apprehenderen, vasthouden ende vervoeren naer de gevanghenissen gelijk hier boven is gheseydt.

Ende om te beletten soo veel als't mogelijk is, dat geen desorder en gheschiede ten Platten-Lande door de Soldaeten zynde in den dienst van Syne Majesteit, Wy ordonneren dat geen Soldaet en sal moghen gaen uyt de Plaetse van zyn Garnisoen sonder voorsien te zyn van paspoorte ofte oorlof behellende de oorfaecke ende aen-wysinghe der Plaetse ende tydt om de welcke de selve is gegeven, ende en sullen de voorsyde oorloven niet moghen worden gegeven als by de Gouverneurs der beslotene-Steden, Officieren Generalen ofte Velt-Oversten onder hun handt-teecken ende Cachet, op pene dat daer-op geen acht en sal worden genomen.

Wy verklaren oock dat de geleyde Passpoorten ofte Oorloven niet en sullen moghen worden gegeven als voor den termyn die noodigh sal zyn tot het subject van de Ryse der Soldaeten, nochte oock meer als voor een ofte twee Soldaeten te samen, om uyt te gaen sonder Vier-wapenen ende houdende altydt de groote Weghen, op pene dat de gheseyde Oorloven sullen ghehouden worden voor nul, ende dat de Soldaeten sullen moghen aengevat worden als Vagabonden ofte Landt-Loopers.

De selve Oorloven sullen oock ghehouden worden voor nul, ofte van gheender weerde, in-gevallye dat de Soldaeten daer van versien zynde sich komen te voeghen by andere Soldaeten, ofte sullen ghevonden worden op af-gelegene Weghen ofte in grooter ghetal als hunnen gheseyden Oorlof behelst met Vier-wapenen.

Als-wanneer de Soldaeten sullen passeren door de Vlecken ende Dorpen, sy sullen gehouden zyn hunne Oorloven te toonen aen de Officieren der Plaetsen oft aen de Volcken van Wette, des versocht zynde, ghelijck oock aen die de welcke de Wacht sullen houden op de publicke weghen ende passagien der Rivieren, op pene van te worden ghevangen ende ghebrocht in de ghevanckenissen ghelijck is oeseydt.

die noodigh sal zyn tot het fujest van de Ryse der Soldaeten, nochte oock meer als voor een ofte twee Soldaeten te samen, om uyt te gaen sonder Vier-wapenen ende houdende altydt de groote Weghen, op pene dat de gheseyde Oorloven sullen ghehouden worden voor nul, ende dat de Soldaeten sullen moghen aengevat worden als Vagabonden ofte Landt-Loopers.

De selve Oorloven sullen oock ghehouden worden voor nul, ofte van gheender weerde, in-gevallye dat de Soldaeten daer van versien zynde sich komen te voeghen by andere Soldaeten, ofte sullen ghevonden worden op af-gelegene Weghen ofte in grooter ghetal als hunnen gheseyden Oorlof behelst met Vier-wapenen.

Als-wanneer de Soldaeten sullen passieren door de Vlecken ende Dorpen, sy sullen gehouden zyn hunne Oorloven te toonen aen de Officieren der Plaetsen oft aen de Volcken van Wette, des versocht zynde, ghelijck oock aen die de welcke de Wacht sullen houden op de publieke weggen ende passagien der Rivieren, op pene van te worden ghevanghen ende ghebrocht in de ghevanckenissen ghelijck is gesejdt.

Ende op dat de voorseyde Officieren, ende die van den Platten-Lande voortgaen met meerder cracht, Wy verclaren dat voor iederen Roover die sy sullen hebben geleverd in handen van de Justicie, ende als dusdanige sal worden verwesen ter doodt, sy sullen hebben tot vergeldinge thien Patacons, ende voor iederen Vagabondt ofte Leeghganger vyf Patacons, te betaelen by den Ontfanger van het Quartier, Meyerye ofte Casselrye, in de welcke de aengrypinge sal wesen gedaen.

Ordonneren aen de gesejde Officieren ende Magistraten van sommierelijcken te procederen tegen de gesejde Overtreders, op dat d'executie daer van op het spoedighste worde gedaen, hun condemnerende in de penen gestatueert by de Placcaerten, sonder te gebruycken eenige dissimulatie, op pene dat tegen hun sal worden geprocedeert als fauteurs-oft helpers der gesejde Overtreders.

Verbieden aen de Weerden, Herbergiers, Cabarettiers ende andere van te herbergen ofte in hunne huysen te ontfangen eenige vande voorseyde Roovers, Landt-loopers ofte onbekende: hun t'eten ofte te drincken te geven ofte andersints de selve in eeniger manieren behulpsamigh te wesen, maer sullen gehouden zyn de selve over te brengen aen de Officieren van Syne Majestejt, ofte aen die van syne Onderfaeten, om gevangen te worden ende vervoert naer de gesejde Gevanckenissen, op dat tot hunne straffinge worde geprocedeert, op pene van uytbanninge ofte andere arbitraire.

Wy Ordonneren oock aen alle Weerden, Herbergiers ende Cabarettiers van over te brengen aen den Officier der plaetse de namen van de gene die sy in hunne huysen sullen hebben ontfangen, op pene van dry guldens amende voor de eerste ryse dat sy des te doen sullen zyn gebleven in faute, ende aen de gesejde Officieren van te doen ophouden in het district hunder respectieve jurisdictien, binnen dry maenden naer de publicatie deser, alle Cabaretten ende Herbergen gelegen buyten de groote wegen ende ~~ordinaire passagien van het ene Dorp naer het andere~~, op pene van te verbeuren by den Officier die gebleven sal zyn in faute van het selve t'effectueren, dry hondert guldens voor ieder Cabaret ofte Herberge, de welcke naer de expiratie van den gesejden tydt sal gevonden worden af-ende-verre-gelegen van de groote wegen, ende van vyf-en-twintigh guldens tot laste van de Cabarettiers ende Herbergiers, is't saecken dat de selve Cabaretten ofte Herbergen te voren niet en zyn opgericht geweest by sonderlinghe octroy van Syne Majestejt.

Verbieden aen alle Schippers, Pontonniers, Voerlieden ende andere, van de rivieren te doen ofte laten passeren suspecte ofte onbekende personen, ofte peerden, wagens ofte andere vracht te verleenen, gedurende het Clippen der Clocken, ende vier-en-twintigh uren daer naer, ten waere by toe-stemminge van die vande Wet, ofte den Corporal van de Wacht, die Wy willen gehouden te worden aen de ordinaire passagien vande Rivieren ende Beken, op pene arbitraire.

Verklaren, dat alle Placcaerten ende Ordonnantien hier-vorens geëmaneert tegen de Roovers, Lant-Loopers, Bedelaers ende Soldaten die uyt hun Garnisoen sullen gaen sonder Oorlof oft niet en zyn voorsien van eenen goeden Congé volgens de forme hier-boven voorschreven, oft van eenen waer van den termyn daer-inne gelimiteert sal wesen geexpireert, sullen blyven in hunne volle cracht ende vigueur voor soo vele als daer-aen door dese tegenwoordige Ordonnantie geene veranderinge en is geschiet, volgens welcke Placcaerten ende penen aldaer gestatueert, Wy willen dat alle Magistraten ende Rechters hun sullen hebben te reguleren in de Sententien by hun te gevene tegen diergelijcke personen.

Ende op dat allen het boven-schreven effect fortere, Wy Ordonneren aen alle Raeden Fiscaelen van te waecken ieder in syne Provincie, dat dese onse Ordonnantie exactelijcken ende punctuelijcken worde geobserveert, ende van behoorelijcken te casteyden die Officieren der Platten-Lande ende andere die onachtsaem sullen worden bevonden in d'executie ende onderhoudinge van eenige der punten in de selve begrepen.

Ende sal onse tegenwoordige Ordonnantie worden gepubliceert ende geplackt, soo in alle de ordinaire Steden ende Plaetsen, als ter plaetsen van de Campementen ende Garnisoenen der Volckeren van Oorloge, op dat niemant Militaire nochte andere en mochte pretenderen oorsaeke van onwetenheydt. Gedaen tot Brussel den 23. December 1697. Was gheparapheert *Cox. v.* Onderteeckent M. EMANUEL. Nederwaerts stondt gheschreven, *ter Ordonnantie van Syne Keurvorstelijke Hoogheydt, P.L. Claris*, ende gecacheteert met het Secret Cachet van Syne Majestejt in rooden Hostie op eene Sterre van papier.

recepta den 19

+

Januarius 1698
ende eodem die
gepubliceert

Dijne ma^t. gediendt geweest sijnde bij placart
vanden 23^{en} die bestleden jaer samenzedoen
versien voordagenuijne tijde sijne oudre
daerom ende benifitien vanden soopjende
tegen de vagabonde so military als niet
militaire, so is dat ingevolg van beveling
van sijne hoochheit ons daerom affgeverdict
voys sijnende over souden latten toekome
niet die woffens gade compaigne d'elie
in naam van sijne ma^t. als hertog van
Siddes ordonneerde sijn voor s placart
al so bald te doen verhandigen ende afftiggen
daerom al so niet sijn trouwinge ende
publicatie geboven te doen ende sijn
partij te doen obscurere naar sijn for-
me ende in sijn, mit procedende ende
doende procedere tegen die oicte d'elie by
excutie der penne daer by gecommuniceert
ende dat, bide enige oog binginge gijst
of diffimilatie, sijnende s. in sijn
van alreogende benelende tot sijn die
ii Janij 1698 wa: wt

Stadpoude Cantellare ende
Raaden van sijne ma^t. sou-
veraine sijn des vorsten
dus sijn

Gerodman van sijn

[Handwritten signature]